

Україна: Лист про наміри

18124/0/2-20 від 02.06.2020

Київ, 02 червня 2020 року

Пані Крісталіні Георгієвій
Директору-розпоряднику
Міжнародного валютного фонду
Вашингтон, ОК 20431

Шановна пані Георгієва!

1. Після глибокої економічної кризи 2014–2015 років, Україна за потужної підтримки міжнародного співтовариства змогла досягти макроекономічної стабільності та відновити зростання. Вразливість економіки зменшилася завдяки жорсткій бюджетній політиці, яка поставила державні фінанси на стійку основу та сприяла зниженню державного боргу. Зважена грошово-кредитна політика та прийняття режиму гнучкого обмінного курсу відновили конкурентоспроможність, покращили нашу позицію на зовнішніх ринках та дозволили Національному банку України (НБУ) відновити свої валютні резерви.
2. Після минулорічних президентських і парламентських виборів нашою метою було продовження обґрунтованої макроекономічної політики та просування структурних реформ, що забезпечило б більш потужне, стійке та всеосяжне зростання та дозволило б рівню доходів в Україні наздогнати рівні доходів, що спостерігаються в інших країнах регіону.
3. Як і всі інші країни, Україна зараз сильно страждає від пандемії COVID-19 і спричиненого нею зниження глобальної економічної діяльності та торгівлі, а також від закриття ринків капіталу. Ми вжили рішучих, проте необхідних, кроків для стримування поширення вірусу. Починаючи з 13 березня 2020 року, ми вжили масштабних заходів з метою охорони здоров'я нашого населення та підтримки нашої економіки. Україна вступила в цю кризу, маючи міцну макроекономічну основу, а також фіскальні та фінансові буфери. Втім, плата нашої економіки за цю кризу, у поєднанні зі зниженням торгівлі та обсягів грошових переказів, є безпрецедентною у сучасній історії.
4. Ми зосередили заходи нашої політики на збереженні життя людей та підтримці засобів до існування, а також забезпеченні того, щоб наша економіка швидко оговталася коли криза піде на спад. Ми тимчасово послаблюємо нашу бюджетну та фінансову політику, щоб поглинути шоковий вплив, одночасно маючи на меті підтримку макроекономічної та

фінансової стабільності. Ключовими пріоритетами є збільшення державних витрат для задоволення нагальних потреб у сфері охорони здоров'я та забезпечення додаткових ресурсів для захисту зайнятості та життєздатності бізнесу, а також збільшення соціальної допомоги для захисту найбільш вразливих домогосподарств та людей похилого віку. Ми прагнемо забезпечити жорсткий контроль, аудит, звітність та прозорість по відношенню до всіх державних витрат, пов'язаних з кризою. Наші грошово-кредитна політика та політика щодо обмінного курсу спрямовані на те, щоб забезпечити впорядковану корекцію обмінного курсу у відповідь на шок та запобігти проблемам із ліквідністю. Це доповнюється нашою політикою у фінансовому секторі, метою якої є досягнення балансу між збереженням фінансової стабільності та підтримкою економічної активності. Наші цілі та політика більш детально описані у Меморандумі про економічну та фінансову політику (МЕФП), що додається.

5. Долаючи кризу, ми продовжуємо зосереджуватися на створенні передумов для збільшення доходів за рахунок більш високого зростання. Нашу макроекономічну політику й надалі буде спрямовано на збереження середньострокової фіскальної стійкості, гарантування незалежності національного банку та підтримку стабільного рівня інфляції; а також на захист фінансової стабільності, в той же час мінімізуючи витрати для держави (а отже, і для платників податків), що впливають з рішень щодо врегулювання банків. Ми продовжуватимемо зміцнювати верховенство права та боротися з корупцією, в тому числі, забезпечуючи ефективність та незалежність наших нових антикорупційних інституцій. Ми також прагнемо створити рівні правила для всіх та зменшити роль держави та конфлікт інтересів в економіці, зокрема шляхом захисту та просування реформ корпоративного управління на наших державних підприємствах та в банках.

6. Для підтримки наших зусиль ми звертаємось із проханням про 18-місячну програму в рамках Угоди Стенд-бай (SBA) у розмірі 3,6 мільярдів СПЗ (178,9% квоти, що еквівалентно приблизно 5 мільярдам доларів США) на потреби платіжного балансу та бюджетної підтримки. Ми зобов'язуємося підписати меморандум про взаєморозуміння між НБУ та Міністерством фінансів, що міститиме зобов'язання щодо своєчасного обслуговування фінансових зобов'язань перед МВФ. Разом із нашою політикою ця Угода допоможе покрити термінові потреби платіжного балансу України та бюджетні потреби, спрямовані на підтримку нашого реагування на непередбачувані кризові ситуації. Зазначена програма буде ґрунтуватися на прогресі, досягнутому в рамках попередніх програм за підтримки МВФ, і забезпечить важливий орієнтир для нашої економічної політики. Нова програма також буде продовжувати відігравати каталітичну роль у мобілізації міжнародної підтримки, особливо з боку ЄС та Світового банку, задля забезпечення повноцінного фінансування програми та сприяння забезпеченню постійного доступу до міжнародних ринків капіталу, по мірі того, як дозволятимуть умови на глобальному ринку.

7. Ми вже вжили чимало заходів для забезпечення досягнення наших цілей, у тому числі, схваливши переглянутий бюджет на 2020 рік, у якому відображені втрата доходів внаслідок кризи та додаткові потреби у витратах. Ми також прийняли та ввели в дію кілька важливих законодавчих актів. Зокрема, ми вже виконали такі попередні заходи:

- ми ввели в дію зміни до Митного та Податкового кодексів та інших законів, щоб дозволити ліквідацію обласних податкових та митних органів як незалежних юридичних осіб і тим самим створити Податкову та Митну служби як єдині юридичні особи (пункт 8b МЕФП);
- ми ввели в дію зміни до законодавства про банківську діяльність, закону про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) та Кодексу адміністративного судочинства, щоб забезпечити, що суди керуватимуться експертними знаннями та розсудом НБУ, ФГВФО та Міністерства фінансів у питаннях, що стосуються врегулювання банків (включаючи запровадження тимчасової адміністрації та ліквідацію) і не зможуть скасовувати рішення щодо врегулювання стосовно банків, дозволяючи лише компенсацію в межах доведених збитків, як засіб захисту, за необхідності (пункт 22 МЕФП);
- ми схвалили план дій на випадок виникнення непередбачених обставин з метою пом'якшення потенційних ризиків для фінансової стабільності та державних фінансів внаслідок несприятливих судових рішень щодо рішень про врегулювання стосовно банків, прийнятих в минулому (пункт 23 МЕФП);
- ми ввели в дію законодавство щодо повернення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення, що відповідає міжнародним стандартам та Конституції України (пункт 25a МЕФП);
- ми ввели в дію поправки до закону про боротьбу з відмиванням доходів, у відповідності до стандартів FATF (пункт 25f МЕФП); та
- ми скасували верхнє обмеження тарифів на опалення для населення (пункт 27b МЕФП).

8. З огляду на ці кроки та на наші зобов'язання, прийняті на майбутнє, ми просимо схвалення Радою виконавчих директорів МВФ запропонованої Програми Стенд-бай. Ми також просимо, щоб Рада виконавчих директорів МВФ ухвалила надання доступу до 1,5 млрд СПЗ (74,6 відсотка квоти, що еквівалентно приблизно 2.1 млрд. доларів США) після затвердження Угоди. Крім того, ми просимо про схвалення збереження валютних обмежень та практики множинних валютних курсів, які ми тимчасово використовуємо через труднощі з платіжним балансом, і які суперечать нашим зобов'язанням за Статтею VIII Розділів 2 (a) та 3 Статей Угоди МВФ. Протягом періоду дії Програми Стенд-бай Україна не запроваджуватиме нових або не посилюватиме валютних обмежень, не впроваджуватиме або не змінюватиме практику множинних валютних курсів, не запроваджуватиме або не посилюватиме імпорتنних обмежень задля потреб платіжного балансу та не укладатиме двосторонніх платіжних угод, що не відповідають статті VIII Статей Угоди Фонду.

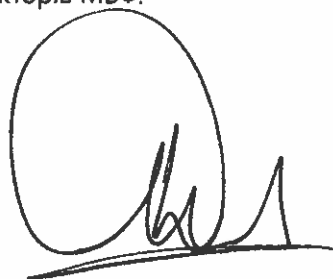
9. Моніторинг за програмою здійснюватиметься шляхом проведення чотирьох переглядів і в Таблиці 1 доданого МЕФП представлені кількісні умови (періодичні та постійні критерії ефективності, індикативні цілі) та умови щодо проведення консультацій з питань грошово-кредитної політики, в той час як в Таблиці 2 описані структурні маяки програми. Очікується, що чотири перегляди буде завершено 01 вересня 2020 року, 01 грудня 2020 року, 15 травня 2021 року та 15 жовтня 2021 року або відповідно пізніше.

10. Ми впевнені, що напрями політики, викладені в МЕФП, що додаються, дозволять досягти макроекономічних і фінансових цілей Програми, проте ми будемо готові взяти будь-яких додаткових заходів, які можуть стати доцільними для досягнення цієї мети. Ми проводитимемо заздалегідь консультації з МВФ щодо ухвалення таких заходів та щодо внесення будь-яких змін в напрями політики, визначені в МЕФП, відповідно до політики МВФ щодо проведення таких консультацій. Ми утримуватимемося від політики, яка не відповідатиме цілям Програми. Ми надаватимемо фахівцям МВФ дані та інформацію, згідно з їх запитом, з метою проведення моніторингу виконання Програми. Підтверджуючи свою прихильність прозорості, ми даємо згоду на публікацію МВФ цього листа, Меморандуму про економічну і фінансову політику (МЕФП), Технічного меморандуму про взаєморозуміння (ТМВ) і супровідних документів Ради виконавчих директорів МВФ одразу ж після завершення розгляду наших запитів Радою виконавчих директорів МВФ.

З повагою,

Володимир Зеленський
Президент України

Денис Шмигаль
Прем'єр-міністр України

Сергій Марченко
Міністр фінансів України

Яків Смолій
Голова Національного банку
України

Додаток I. Меморандум про економічну та фінансову політику

02 червня 2020 року

1. Наша політика орієнтована на ефективне подолання надзвичайної ситуації у сфері охорони здоров'я, викликаній COVID-19 у короткостроковій перспективі, зі збереженням макроекономічної стабільності, зменшенням вразливості та досягненням більш потужного та всеохоплюючого економічного зростання. По мірі посилення кризи, спричиненої спалахом COVID-19, і погіршення макроекономічного прогнозу, ми швидко прийняли пакет надзвичайних фінансових заходів, спрямованих на переорієнтацію витрат на охорону здоров'я та соціальну підтримку для вирішення невідкладних потреб. У середньостроковій перспективі ми, як і раніше, прагнемо зберегти наші досягнення, зроблені після економічних криз 2014–2015 років. Наша політика зосереджується на: (i) продовженні виваженої фінансової політики для забезпечення середньострокової стійкості боргу, одночасно покращуючи ефективність витрат та захист найбільш вразливих верств населення і зміцнюючи адміністрування доходів; (ii) забезпеченні незалежності національного банку, проведенні обережної грошово-кредитної політики для збереження низької інфляції та відбудови резервів в умовах гнучкого режиму обмінного курсу, одночасно забезпечуючи фінансову спроможність банків, мінімізуючи фінансові витрати, пов'язані з виведенням банків з ринку та погашуючи надійне банківське кредитування; (iii) незмінному встановленні верховенства права та подоланні корупції; та (iv) посиленні конкуренції шляхом відкриття ринків, створення рівних умов і правил для всіх та зменшення ролі держави й конфлікту інтересів в економіці для поліпшення бізнес середовища, залучення інвестицій та підвищення потенціалу економіки.

А. Бюджетна політика

2. У короткостроковій перспективі бюджетна політика зосереджується на подоланні надзвичайної ситуації, спричиненої спалахом COVID-19, тоді як у середньостроковій перспективі бюджетна політика і надалі буде спрямована на забезпечення фінансової стійкості. Після збільшення дефіциту у 2020 році, з відновленням економіки ми будемо поступово проводити більш жорстку фінансову політику для повернення до первинного профіциту бюджету в межах 1–1½ відсотка ВВП з метою зменшення державного боргу до рівня нижче 60 відсотків ВВП до кінця дії програми. Більш конкретно:

- a. **Бюджет 2019.** Ми утримали дефіцит сектору загального державного управління нижче запланованих 2,3 відсотків ВВП. Виконання бюджету в цілому відповідало затвердженому бюджетові. Недонадходження по деяких категоріях доходів, помітно менші доходи від

ПДВ, рентної плати та акцизів на імпорту та митних зборів, внаслідок укріплення обмінного курсу та нижчих міжнародних цін на газ, були частково компенсовані більш високим податком на доходи фізичних осіб та внесками на соціальне страхування завдяки значному зростанню заробітної плати, більшим доходам від державних підприємств (ДП), а також за рахунок заощаджень на обслуговуванні боргу за рахунок поліпшення управління ліквідністю Міністерством фінансів та зміцнення обмінного курсу. Для формалізації цих коригувань були прийняті зміни до бюджету. Аналогічним чином, вищі, ніж заплановані бюджетні видатки на пенсійне забезпечення компенсувалися більшими внесками на соціальне страхування, а також новими процедурами митного оформлення автомобілів з іноземною реєстрацією.

- b. **Бюджет 2020 року.** Бюджет на 2020 рік, прийнятий парламентом наприкінці 2019 року, як **попередній захід**, з дефіцитом сектору загальнодержавного управління у розмірі 2,3 відсотка ВВП, як прогнозувалося на момент затвердження бюджету. Цей бюджет не містив значних змін у податковій політиці, крім вже запланованого підвищення ставок акцизів на тютюнові вироби та легалізації видобутку бурштину. Збільшення фонду оплати праці державних службовців обмежувалося 5,3 відсотками у 2020 році, а мінімальна місячна заробітна плата була підвищена на 13,2 відсотка до 4 723 гривень. Пенсійні виплати, у тому числі військовим та за іншими спеціальними пенсійними програмами, було збільшено відповідно до ухваленого в 2017 році закону про пенсійну реформу. Окремо ми також збільшили ефективно оподаткування залізної руди та з 1 січня 2021 року гармонізували оподаткування тютюнових виробів для нагрівання із оподаткуванням традиційних тютюнових виробів.
- c. **Зміни до бюджету на 2020 рік.** З моменту затвердження бюджету макроекономічний прогноз різко погіршився через спалах вірусу COVID-19. Для реагування на цю надзвичайну ситуацію ми прийняли зміни до бюджету (**оновлений попередній захід**), що дозволило збільшити дефіцит сектору загальнодержавного управління до 300 млрд. грн. (близько 8 відсотків ВВП), враховуючи значне зменшення доходів через зниження активності, а також потребу у додаткових витратах для реагування на кризу. Що стосується доходної частини, то фіскальний пакет включає підтримку домогосподарствам та малим підприємцям шляхом підвищення порогових значень, які надають бізнесу право на використання спрощеного режиму оподаткування, тимчасового звільнення від сплати податків та штрафів за затримку подання податкової декларації, податків на землю та майно, та єдиного соціального внеску; а також шляхом введення тимчасового мораторію на проведення податкових аудитів і перевірок. Лікарські засоби та вироби медичного

призначення, що застосовуються для запобігання та боротьби з інфекцією COVID-19, звільнені від сплати ввізного мита та ПДВ. Що стосується видаткової частини, то видатки на охорону здоров'я, пенсії та соціальний захист збільшилися приблизно на 3 відсотки ВВП, частково це було компенсоване скороченням капітальних та неперіоритетних поточних видатків. Було запроваджено тимчасове обмеження для всіх зарплат у державному секторі, у тому числі в інших державних органах та державних структурах. Це обмеження потрібно зняти до кінця червня, оскільки обмежувальні заходи поступово послаблюються. У разі виникнення потреби у подальшому розподілі тягаря, ми розглянемо інші механізми ефективного перерозподілу. Підвищення пенсій буде мати форму: (i) більш ранньої дати індексації пенсій та (ii) одноразових додаткових пенсійних виплат малозабезпеченим пенсіонерам, та пенсіонерам похилого віку (80 років і старше). Для управління цими видатками уряд створив тимчасову бюджетну програму – фонд боротьби з COVID-19.

- d. Ми очікуємо, що поліпшення в податковому та митному адмініструванні протягом року забезпечить дещо вищі доходи, ніж передбачено у бюджеті, але, якщо дохідна частина не буде виконана, ми у міру необхідності зменшимо неперіоритетні витрати для гарантування неперевиконання цільового дефіциту. Будь-яке перевиконання доходної частини буде використано для зменшення державного боргу, погашення заборгованості, збільшення інвестицій в інфраструктуру або для підвищення соціальних виплат для покращення рівня життя найбільш вразливих верств населення. Ми будемо вчасно виконувати всі наші поточні платіжні зобов'язання і не будемо накопичувати заборгованість по видаткам. Ми будемо співпрацювати з фахівцями МВФ над розробкою у 2020 році пропозицій щодо реформування податкової системи з тим, щоб зробити її більш сприятливою для зростання, зокрема шляхом усунення податкових прогалин, розширення податкової бази та зменшення можливостей ухилення від сплати податків з метою переходу оподаткування від прямих податків до непрямих податків та оподаткування багатства. Протягом дії програми ми не ухвалюватимемо жодних змін до податкової системи, що можуть зашкодити фіскальній стійкості. Більше того, протягом програмного періоду ми будемо утримуватися від запровадження нових звільнень від сплати податків або податкових пільг (за винятком вже прийнятих звільнень, що застосовуються для видатків на охорону здоров'я, пов'язаних з COVID), включаючи вільні економічні зони, пільгові ставки та мита, а також подальшу цільову прив'язку використання надходжень (за винятком видатків фонду боротьби з COVID). Ми також плануємо разом з експертами МВФ розробити схему добровільного декларування майнового стану та незадекларованих доходів для можливого розгляду до кінця вересня 2020 року, яка

відповідатиме найкращим міжнародним практикам, включаючи справедливість по відношенню до сумлінних платників податків, узгоджуватиметься з вимогами законодавства щодо протидії відмиванню доходів та з антикорупційним законодавством (як-то не звільнення від покарання за неподаткові правопорушення та виключення політично значущих осіб), включаючи суворі процедури належної перевірки (due diligence), та яка буде пов'язана з законодавством щодо розмивання бази оподаткування й виведення прибутку з-під оподаткування (BEPS), яке було прийнято нещодавно та продемонструвало прогрес у посиленні адміністрування податків.

- е. **Бюджетна програма для витрат, пов'язаних з COVID-19.** Прийняті зміни до бюджету передбачають створення бюджетної програми «Фонд боротьби з COVID-19 та його впливом». Ми забезпечимо, що цей фонд буде тимчасовим, прозорим, а його видатки ефективними. Фонд буде використовуватися насамперед для фінансування додаткових видатків на охорону здоров'я та соціальних видатків, безпосередньо пов'язаних із епідемією COVID-19. Діяльність фонду регулюватиметься актами Кабінету Міністрів України (Уряд), у яких відображатимуться вимоги щодо прозорості та підзвітності. Ці урядові акти охоплюватимуть: (i) процедури перерозподілу ресурсів до фонду; (ii) процедури надання дозволу на використання ресурсів фонду, з відведенням центральної ролі Міністру фінансів; (iii) норми виконання бюджету, які будуть дотримуватись; (iii) детальну щомісячну звітність про використання коштів у попередньому періоді, що подається до Уряду та Парламенту; (iv) вимоги, що всі касові операції фонду повинні здійснюватися через Казначейство, а Казначейство звітуватися; (v) норми припинення діяльності фонду, включаючи подальше використання будь-яких невикористаних ресурсів та відповідальність за поточні на момент закриття фонду зобов'язання. Державна аудиторська служба України за участі зовнішніх/незалежних аудиторів здійснить фактичний аудит закупівель за програмою COVID-19, усіх транзакцій, проведених згідно з нормами, визначеними у постанові Уряду № 302, на час закриття фонду, але не пізніше, ніж через 12 місяців після його створення (**структурний маяк** на кінець березня 2021 року). Ми також підготуємо детальний звіт про використання коштів та зобов'язання фонду за програмною та економічною класифікацією протягом 30 днів після закриття Фонду. Ці звіти будуть оприлюднені в повному обсязі одразу після їх завершення. Крім того, ми будемо публікувати всі повідомлення про закупівлі у легко доступній для широкої громадськості формі, та зробимо всі замовлення на закупівлю, включаючи інформацію про бенефіціарних власників учасників тендерів, доступними для громадськості в електронному вигляді на веб-сайті ProZorro (<https://prozorro.gov.ua>). Фонд діятиме, доки цього вимагатиме надзвичайна ситуація, але не довше 31 грудня 2020 року.

3. Ми продовжимо впроваджувати заходи пенсійної реформи, запроваджені у 2017 році, спрямовані на забезпечення кращих пенсій при цьому забезпечуючи фінансову стабільність пенсійної системи. Ця реформа мала на меті захист людей похилого віку від бідності, уповільнення припливу нових пенсіонерів внаслідок створення стимулів для більш пізнього виходу на пенсію, застосування єдиних підходів щодо пенсійних виплат незалежно від професійної приналежності та забезпечення стимулів для участі в пенсійному страхуванні та сумлінної сплати страхових внесків. Ми утримаємось від: (i) запровадження нових спеціальних пенсій або пільг; (ii) подальшого дискреційного збільшення виплат; та (iii) прийняття змін, які б призвели до зниження ефективного віку виходу на пенсію. Ми забезпечимо, що будь-які запропоновані законодавчі зміни, які збільшуватимуть пенсійні видатки, будуть супроводжуватися середньостроковим аналізом фіскального впливу та визначенням джерел сумірних ресурсів. Ми будемо прагнути того, щоб у середньостроковій перспективі виплати пенсіонерам наближалися до статистично вимірних прожиткових мінімумів, та щоб дати щорічної індексації пенсій були визначені у Законі про загальнообов'язкове пенсійне страхування. Крім того, ми продовжуватимемо співпрацю з нашими партнерами з розвитку, щоб створити необхідні передумови для запровадження добре регульованих приватних накопичувальних пенсійних схем.

4. Ми вдосконалимо наші програми соціальної допомоги для створення мережі соціального захисту з високою адресністю (прив'язаної до рівня доходів), доступної, яка може ефективно підтримувати бідні та вразливі домогосподарства. За сприяння Світового банку ми плануємо: (i) консолідувати відібрані існуючі програми допомоги в нашу схему гарантованого мінімального доходу (ГМД), збільшивши при цьому розмір програми; (ii) поєднати програму ГМД з активною політикою на ринку праці; (iii) впроваджувати вдосконалення інформаційної системи управління для підвищення верифікації отримувачів соціальних програм для покращення адресності. Ми також вживатимемо подальших кроків для забезпечення стійкості соціальних фондів, у тому числі шляхом упорядкування адміністрування цих фондів.

5. Впровадження реформи охорони здоров'я буде продовжено у 2020 році шляхом поширення нового режиму фінансування на ланки вторинної та спеціалізованої допомоги. 1 квітня 2020 року було розпочате впровадження реформи фінансування системи охорони здоров'я, яка розширює стратегічні закупівлі медичних послуг Національною службою здоров'я України (НСЗУ) на невідкладну, інтенсивну та спеціалізовану допомогу. НСЗУ – урядова виконавча агенція, що фінансується за рахунок державного бюджету - буде функціонувати як єдиний платник в галузі охорони здоров'я та ретельно контролюватиме надання послуг та фінансові результати діяльності постачальників. Триватиме поступова трансформація постачальників медичних послуг у некомерційні юридичні особи комунальної власності, і їхнє фінансування базуватиметься на контрактах на виконання робіт, укладених з НСЗУ. Ми завершимо створення визначеного пакету

медичних послуг, що фінансується НСЗУ, включаючи первинну, спеціалізовану, паліативну та невідкладну допомогу, та будемо контролювати попит за допомогою фінансових стимулів для постачальників послуг, одночасно надаючи можливість запровадити доплату для пацієнтів, у разі необхідності, забезпечуючи покращення доступності та якості послуг. Для того, щоб закупівлі НСЗУ якнайкраще забезпечували пацієнтів, прийняття рішень НСЗУ буде прозоро захищено від конфлікту інтересів, зокрема, через заборону участі постачальників послуг в управлінських структурах НСЗУ. Міністерство охорони здоров'я продовжуватиме аутсорсинг закупівлі ключових лікарських препаратів авторитетним міжнародним організаціям. Починаючи з 2020 року, Міністерство охорони здоров'я розпочне пілотну централізовану закупівлю ліків через новостворене державне підприємство «Медичні закупівлі України», використовуючи ProZorro, відповідно до Закону про державні закупівлі, а також дотримуючись кращих міжнародних практик прозорості, підзвітності та конкуренції.

6. Після послаблення кризи ми прискоримо реформування системи освіти.

Ми продовжимо оптимізацію кількості закладів початкової та середньої освіти, збільшимо капітальні видатки на оновлення будівель та забезпечимо наявність необхідної інфраструктури у школах. Ми почнемо з реформування навчальних програм, і, щоб запровадити стимули для вчителів та підтримувати систему фінансово доступною, ми подамо до парламенту зміни до закону про освіту щодо зміни структури зарплат. Що стосується вищої освіти, ми трансформуємо систему фінансування університетів та прив'яжемо зарплату до результатів.

7. Ми будемо продовжувати покращувати систему управління державними фінансами.

Ми зміцнимо фінансові механізми для сприяння стійкій фінансовій корекції та покращенню надійності та передбачуваності фінансової політики. Поправки до бюджетного кодексу, затверджені наприкінці 2018 року, проклали шлях до першої повноцінної Середньострокової системи бюджетного планування (ССБП). Ми повністю прагнемо вдосконалити ССБП з метою посилення фінансової дисципліни, сприяння покращенню інформованості при формуванні політики, покращення моніторингу зобов'язань та забезпечення передбачуваності при плануванні та виконанні бюджетів. З цією метою, з технічною допомогою МВФ, ми: (i) уточнимо механізми коригування граничних обсягів видатків, (ii) переглянемо механізми, що обмежують багаторічні зобов'язання, (iii) вдосконалимо методологію складання базових (baseline) прогнозів та оцінок фінансового впливу, особливо за рахунок нарощування потенціалу як у Міністерстві фінансів, так і в ключових розпорядників бюджетних коштів. Ми розширимо охоплення та посилимо кількісний аналіз оглядів витрат на основі пілотних проектів, проведених у 2018 – 2019 роках. Зокрема, ми проведемо огляд соціальних фондів,

у тому числі Пенсійного фонду. Ми покращимо оцінку фіскальних ризиків, розробивши необхідні інструменти в Міністерстві фінансів та розширивши нашу фінансову модель з метою включення основних державних підприємств. Для підвищення ефективності державних інвестицій ми розглянемо способи спрощення процедури дозволу на багаторічні контракти та перенесення на наступні періоди невитрачених асигнувань. Ми також внесли зміни до Бюджетного кодексу, щоб дозволити авансове фінансування дефіциту бюджету. Авансове фінансування буде обмежене для збереження фіскальної стабільності відповідно до кращих практик. Крім того, розпочне функціонування Агентство з управління державним боргом (АУДБ) з метою вдосконалення інституціональної спроможності щодо управління державним боргом та оптимізації структури боргу та зменшення витрат на фінансування. Стратегії, операції та результати публікуватимуться щорічно у стратегії управління боргом.

8. Ми вживаємо рішучих заходів для покращення адміністрування доходів. А саме:

- a. Ми прийняли законодавство про введення єдиного рахунку для сплати податків, що уніфікує вимоги до внесків на соціальне страхування та податку на доходи фізичних осіб, що почне діяти з 1 січня 2021 року. Ми також прийняли законодавство щодо встановлення фіскальної підзвітності при видачі касових чеків учасниками спрощеного режиму оподаткування, з обов'язковим використанням касових апаратів та електронного касового обліку, а також можливості клієнтів перевіряти податкову звітність в режимі онлайн, що буде введено в дію з 1 січня 2021 року. Ми оцінимо вплив впровадження цього законодавства на запобігання ухиленню від сплати податків та зловживання спрощеним режимом оподаткування та вживаємо заходів для стимулювання малого і середнього бізнесу до роботи з використанням загального режиму оподаткування. Ми утримаємось від розширення критеріїв відповідності для спрощеної системи оподаткування. Ми утримаємось від впровадження нових груп платників податків, які мають право користуватися спрощеним режимом оподаткування. Ми забезпечимо, що автоматизована система відшкодування ПДВ продовжить свою роботу, в той же час ми продовжимо працювати над виявленням зловживань і передаватимемо такі випадки у відповідні правоохоронні органи. Ми також розробимо способи обміну інформацією про податки, що відносяться до місцевих бюджетів (податки на землю, майно та на доходи фізичних осіб) з органами місцевого самоврядування, щоб допомогти покращити збір цих податків. Крім того, ми й надалі вдосконалюватимемо процес визначення бази оподаткування податків на землю та майно.

- b. Ми створили Державну податкову службу (ДПС) та Державну митну службу (ДМС) як нові юридичні особи, відповідальні за збір податків та митних зборів. Ми також прийняли зміни до законодавства, які усувають перешкоди для встановлення ДПС та ДМС як двох єдиних юридичних осіб як **попередній захід**. Це включало зміни до Митного кодексу, Адміністративного процесуального кодексу, Закону про державну таємницю, Кодексу законів про працю, Закону про державну службу, Закону про центральні органи виконавчої влади, бюджетного законодавства, а також інших законів, що обмежують повноваження щодо делегування та ефективного управління діяльністю в ДПС та ДМС. Ми розробимо нові організаційні структури та механізми щодо делегування повноважень та підзвітності в обох організаціях як єдиних юридичних осіб (**структурний маяк** на кінець вересня 2020 року). Після цього негайно настане період тестування консолідованих юридичних осіб у відібраних пілотних установах ДПС та ДМС з метою виявлення можливих додаткових критичних змін до законодавства для досягнення цілей реформи. Одночасно ми ліквідуємо Державну фіскальну службу (ДФС) та передамо її активи, включаючи ІТ-системи, до ДПС та ДМС. Ці зміни набудуть чинності не пізніше кінця грудня 2020 року. З 1 січня 2021 року ДПС та ДМС будуть функціонувати на національному рівні, як дві єдині юридичні особи, що складаються з функціонально організованих центрального та територіальних відділень, а обласні та інші юридичні особи ДПС та ДМС припинять своє існування (**структурний маяк** на 1 січня 2021 року).
- c. Ми також створили офіси реформ у ДПС та ДМС, які підготували обмежені в часі, вимірювані плани реформування ДПС та ДМС на 2020-2022 роки. Ці плани визначають заходи з реформування, включаючи модернізацію основних бізнес-процесів у ДПС та ДМС, та послідовність їх впровадження. Ми встановили механізми управління реформами в обох організаціях, включаючи керівні комітети з питань реформ на чолі з керівниками ДПС та ДМС, з щомісячною звітністю про хід реформ.
- d. ДПС та ДМС кардинально трансформують діяльність податкової та митної адміністрації. Надлишкові податкові та митні процеси, які обтяжують бізнес та платників податків, що мало впливають на покращення дотримання вимог законодавства, будуть припинені. Інші процеси будуть вдосконалені, спрощені та, де це можливо, діджиталізовані, щоб зменшити адміністративні витрати, що накладаються на платників податків, одночасно сприяючи покращенню доброчесності обох організацій. До кінця вересня 2020 року в ДПС буде створений централізований підрозділ управління ризиками, який відбиратиме справи для перевірки (включаючи перевірки відшкодування ПДВ) для аудиторських підрозділів ДПС на основі аналізу передбачуваних ризиків недотримання вимог

податкового законодавства. Ми скасуємо систему планових податкових перевірок до кінця вересня 2020 року, коли вибір податкового аудиту буде повністю ґрунтуватися на аналізі ризиків. ДПС також підвищила внутрішню спроможність підрозділу врегулювання заборгованості та перезапустила юридичний департамент для розширення можливостей стягнення податкової заборгованості. У зв'язку з цим Міністерство юстиції усунуло всі перешкоди для виконання рішень про стягнення податкового боргу, які раніше були заблоковані, і виконавча служба почала відповідно стягувати податкову заборгованість.

- е. До того ж з метою консолідації повноважень щодо розслідування економічних злочинів в єдиний слідчий орган, ми приймемо закон про створення органу фінансових розслідувань, який набере чинності з 1 січня 2021 року. Цей орган візьме на себе відповідальність за розслідування економічних, фінансових та податкових шахрайств та злочинів, якими займаються національна поліція, СБУ та податкова поліція, але за винятком тих випадків, які підпадають під юрисдикцію Національного антикорупційного бюро України (НАБУ). Закон встановить чіткі правила щодо відбору керівництва, внутрішнього прийняття рішень та нагляду для забезпечення операційної незалежності та належного нагляду й підзвітності. Керівник органу призначатиметься шляхом відкритого конкурсу.

В. Грошово-кредитна і валютно-курсова політика

9. Ми залишаємося повністю відданими забезпеченню інституційно сильного та незалежного Національного банку України (НБУ), що має вирішальне значення для забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності. З цією метою ми вживаємо заходів щодо виконання рекомендацій Оцінки захисних механізмів 2019 року і ми попросимо про технічну допомогу МВФ для перегляду структури управління капіталом та розподілу прибутку для забезпечення фінансової автономії та довіри до політики НБУ, а також посилимо статус НБУ як забезпеченого кредитора у випадку банкрутств банків. Крім того, ми уникатимемо будь-яких дій, які можуть означати політичне втручання в незалежність НБУ (стосовно рішень щодо політики, обмежень строків каденції та правового захисту керівників та персоналу). НБУ продовжить свою політику таргетування інфляції (TI) у рамках гнучкого режиму обмінного курсу та з сильним акцентом на підтримку фінансової стабільності. Надійний гнучкий режим таргетування інфляції покращить інфляційні очікування, дозволяючи НБУ краще згладжувати економічні цикли і пом'якшувати стрес, пов'язаний з ліквідністю. Ми забезпечимо незмінність цих механізмів, у тому числі безвідкличні інфляційні цілі та принципи грошово-кредитної політики.

10. Наша монетарна і валютно-курсова політика й надалі буде відповідати нашим зобов'язанням, спрямованим на досягнення цільових показників міжнародних резервів та інфляції та забезпечення достатнього рівня ліквідності. Ми маємо намір утримувати рівень інфляції в межах цільового діапазону НБУ на рівні 5 відсотків +/-1 процентний пункт, дозволивши при цьому коригування обмінного курсу відповідно до основних економічних показників та здійснюючи купівлю іноземної валюти для виконання цільових показників програми щодо резервів. НБУ готовий коригувати облікову ставку для досягнення цільового показника інфляції на горизонт політики 9 – 18 місяців. Прогрес у виконанні цілей щодо інфляції буде контролюватися в межах програми із використанням коридорів навколо центральних значень наших цільових показників інфляції, вихід за межі яких вимагатиме проведення консультацій (Таблиця 1). Якщо фактичні показники інфляції вийдуть за межі зовнішнього (внутрішнього) коридору, НБУ буде проводити консультації з Радою виконавчих директорів МВФ (фахівцями) щодо причин відхилення та заходів політики, спрямованих на повернення інфляції до визначеного коридору. Буде ретельно визначено послідовність кроків поетапної лібералізації контролю за капіталом, передбачених законом про валюту, прийнятим у лютому 2019 року та умови, за яких ці кроки будуть реалізовуватись, без встановлення конкретних термінів усунення існуючих обмежень. Наразі банківська система є високоліквідною, вільна ліквідність становить приблизно 30 відсотків зобов'язань клієнтів. Тим не менше, оскільки криза ускладнила фінансову ситуацію, НБУ адаптував свою операційну структуру для надання банкам більшої гнучкості в управлінні ліквідністю, у тому числі за рахунок збільшення частоти і строків погашення тендерів на надання ліквідності та розширення прийнятного забезпечення. НБУ продовжить уважно стежити за фінансовою ситуацією, щоб оцінити можливу потребу в інших заходах щодо забезпечення ліквідності, зберігаючи при цьому належну практику управління ризиками. Забезпечення достатньої ліквідності повинно дозволяти банкам нормально функціонувати та фінансувати приватний сектор та уряд за ринковими ставками відповідно до основних принципів.

11. Ми будемо вживати подальших заходів для посилення ефективності монетарної політики та підтримки розвитку фінансових ринків. Ми будемо зміцнювати нормативно-правову базу для фінансових ринків (див. нижче) та продовжуватимемо співпрацювати із зацікавленими сторонами для підвищення ефективності та надійності ринків грошей та цінних паперів, які важливі для ефективної монетарної трансмісії.

С. Політика у фінансовому секторі

12. Відповідно до наших зобов'язань у рамках програм за підтримки Фонду, ми з 2014 року досягли значного прогресу в очищенні банківської системи та усуненні прогалін у нормативно-правовій базі. Ми втрутилися та вивели з ринку майже 100 банків з 2014 року та націоналізували ПриватБанк – найбільшу фінансову установу. Ми збільшили нормативні вимоги до

капіталу та ліквідності, посилили правила обчислення кредитного ризику та вдосконалили процедури оцінки структури власності банків. Ми вдосконалили нормативно-правову базу для контролю за обсягами кредитів, що надаються пов'язаним особам, розробили підхід до нагляду на основі оцінки ризиків та створили централізований кредитний реєстр. Наші рішучі дії були співмірними з важкістю банківської кризи, прямі фіскальні витрати від якої оцінюються приблизно в 15,7 відсотка ВВП. Завдяки цим жорстким діям та правилам, а також внаслідок покращення макроекономічних умов банківська система зміцніла: слабкі банки вийшли з ринку, а решта банків збільшила свої буфери капіталу, обсяги кредитів пов'язаним особам, впали, та більшість банків знов стали прибутковими.

13. Ми будемо продовжувати докладати зусиль для забезпечення фінансової стабільності та обмеження фіскальних витрат. Нашими пріоритетами будуть: (i) здійснення цільової та тимчасової наглядової політики у відповідь на кризу COVID-19; (ii) подальше посилення вимог до капіталу банків після кризи; (iii) зменшення обсягу старих непрацюючих кредитів (NPLs) та повернення активів банків, виведених з ринку; (iv) реалізація стратегії реформ для державних банків; (v) поліпшення фінансового стану Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО); (vi) вдосконалення механізмів нагляду та виведення банків з ринку; (vii) розвиток небанківського фінансового сектору та фінансових ринків.

14. Криза COVID-19 також впливає на банківський сектор, і ми переглядаємо наш підхід до нагляду за цих виняткових обставин. Позичальники вже стикаються з труднощами в обслуговуванні своїх позик, і було прийнято законодавство, яке забороняє банкам вводити додаткові збори та штрафи для роздрібних клієнтів, які пропускають регулярні платежі, на період карантину. НБУ призупинив проведення виїзних перевірок на період карантину і відклав запровадження додаткових буферів капіталу та щорічне проведення стрес-тестування та заохочує проведення добровільної та виваженої реструктуризації позик, де це необхідно для секторів чи підприємств, що зазнали значного впливу кризи. Під час застосування коригувальних заходів, ми будемо використовувати гнучкість в рамках чинної нормативної бази, беручи до уваги проблеми, спричинені пандемією. Однак, будь-яке тимчасове зниження коефіцієнтів достатності капіталу повинно супроводжуватися надійним планом відновлення капіталу. З іншого боку, ми не плануємо послаблення мінімальних вимог до капіталу та ліквідності, правил класифікації кредитів та формування резервів під втрати за кредитами, що дозволить запобігти надмірному ризику та приховуванню поганих практик андеррайтингу та збитків. Крім того, щоб допомогти поглинути можливі втрати від кризи, ми забезпечимо перегляд банками свого планування розподілу дивідендів за 2019 рік.

15. З послабленням кризи ми проведемо перевірку якості активів (AQR) для скерування регуляторної та наглядової політики. Ці перевірки дадуть кращу інформацію про якість активів банків та розмір недостатності капіталу. Ми попросимо банки з недостатньою капіталізацією представити обмежений у часі план відновлення коефіцієнтів достатності капіталу. Ми вживатимемо наглядових заходів щодо банків, які не виконують своїх планів дій. Ми також продовжимо наші зусилля щодо узгодження вимог до капіталу з міжнародними стандартами, як тільки мине криза і економіка повернеться до стабільного шляху зростання. У зв'язку з цим, на основі нових змін до Закону про банківську діяльність, ми впровадимо буфер збереження капіталу та доопрацюємо положення про нову структуру капіталу, що відповідає Положенню про вимоги до капіталу (CRR) та Директиві IV щодо вимог до капіталу (CRD-IV).

16. Ми гарантуємо прогрес реформи управління в державних банках. Наглядові ради з більшістю незалежних членів зараз повністю функціонують в усіх державних банках, після процесу відбору, який був прозорим і відповідав положенням Закону про банківську діяльність стосовно державних банків, а відповідна та належна оцінка проводилася без політичного втручання. Ми продовжуватимемо дотримуватися процедур заповнення будь-яких вакансій у наглядових радах та правліннях цих банків і запропонуємо ринкову оплату праці з метою залучення та мотивації висококваліфікованих українських та міжнародних фахівців. До кінця липня 2020 року ми: (i) доопрацюємо угоди про відносини з кожним державним банком для забезпечення їх діяльності на комерційній основі без політичного втручання; та (ii) наберемо персонал для підрозділу з нагляду (оверсайту) в Міністерстві фінансів, відповідальний за управління державними активами, що почне функціонувати відповідно до рекомендацій МВФ, наданих в рамках технічної допомоги. Ми також забезпечимо, щоб кожен державний банк розробив кодекс етики, у якому, зокрема, роз'яснюватимуться процедури рекомендації щодо звільнення члена наглядової ради відповідно до Статті 7 Закону про банківську діяльність, міститимуться дисциплінарні процеси та яким створюватиметься комісія з етики для опрацювання скарг і вирішення конфліктів.

17. Відповідно до Зasad стратегічного реформування державного банківського сектору, ми прагнемо позбавитись часток держави в державних банках. В якості першого кроку, Міжнародна фінансова корпорація (МФК) групи Світового банку затвердила позику АБ «Укргазбанку», конвертовану у власний капітал. Також, ми забезпечимо, щоб всі умови для входження Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) до капіталу АТ «Ощадбанку» були виконані до кінця жовтня 2020 року. Крім того, ми забезпечимо, щоб державні банки залишалися з адекватним рівнем капіталізації та виконували вимоги до капіталу. Реалізація цього контролюватиметься за допомогою ключових показників ефективності (КПЕ). Ми переглянемо, після консультацій з міжнародними партнерами, Стратегію державних банків (затверджується Урядом); перегляд, зокрема, включатиме дії щодо реагування на економічні шоки, спричинені пандемією COVID-19.

18. Ми активізуємо зусилля для подолання високого рівня старих непрацюючих активів (NPLs) у державних банках. У липні 2019 року НБУ видав Положення про організацію процесу управління проблемними активами для керівництва банків щодо того, як поводитися зі своїми проблемними позичальниками. У вересні 2019 року ми продовжили на три роки Закон про фінансову реструктуризацію (Київський підхід), термін дії якого спливав у жовтні 2019 року. Також у жовтні 2019 року ми ввели в дію новий Кодекс з процедур банкрутства, прийнятий у квітні 2019 року. У квітні 2020 року Уряд ухвалив постанову, яка встановлює критерії та умови визначення державними банками інструментів для врегулювання NPLs. Ми забезпечимо, щоб державні банки розробляли обмежені у часі та надійні плани скорочення NPLs відповідно до Положення НБУ про управління проблемними активами. Плани скорочення обсягів NPLs в державних банках, включаючи можливість прийняття рішень щодо врегулювання NPLs, які можуть привести до остаточних збитків, будуть погоджені акціонером і затверджені Радою фінансової стабільності (РФС) та НБУ (*структурний маяк* на кінець червня 2020 року). Реалізація цих планів буде підлягати щоквартальному моніторингу з боку РФС та НБУ та щорічній оцінці в рамках процесу Наглядової перевірки та оцінки НБУ (SREP) та входить до щорічних КПЕ банків. Хоча оздоровлення балансу допоможе позбавити кредитування, ми створимо робочу групу для виявлення перешкод для банківського кредитування, включаючи іпотечне кредитування, наприклад, для виявлення слабких моментів, пов'язаних з правами кредитора. До кінця червня 2020 року робоча група сформулює свої рекомендації та запропонує необхідні зміни до законодавства.

19. Ми твердо прагнемо досягти відчутного прогресу у зменшенні витрат держави на збанкрутілі банки. Оскільки повернення збитків стає все складнішим із плином часу, ми негайно задіємо всі комерційні та юридичні можливості для повернення активів збанкрутілих банків та притягнення колишніх власників та колишнього керівництва збанкрутілих банків до відповідальності за збитки. З цією метою ми вжили або вживатимемо таких оперативних-правових кроків:

- a. Ми визнаємо необхідність вдосконалення координації між відповідними державними органами щодо діяльності з повернення активів. Робоча група РФС з питань NPLs державних банків спочатку зібралася з представниками правоохоронних органів, щоб також обговорити більш широкі питання відновлення активів. Робоча група продовжуватиме проводити регулярні засідання для розгляду значних випадків реструктуризації, що стосуються державних банків. НБУ та ФГВФО продовжуватимуть координувати свої зусилля з Генеральною прокуратурою та НАБУ, у тому числі шляхом надання необхідної документації (включаючи звіти судової експертизи) цим органам без втручання до їхньої прокурорської та слідчої автономії. ФГВФО також почне проводити повернення активів за кордоном. Вирішення питань неплатоспроможності ФГВФО створить необхідний простір та стимули для залучення необхідних ресурсів для взаємодії з авторитетними юридичними та криміналістичними експертами.

Останні поправки дозволяють ФГВФО продовжувати реалізовувати залишки активів банків, що наближаються до кінця встановленого законодавством строку ліквідації. Крім того, ми ухвалимо законодавчі поправки до закону про ФГВФО та інших законів для вдосконалення механізмів ліквідації банків та повернення активів як **структурного маяка** на кінець жовтня 2020 року. Ці поправки посилять можливість ФГВФО вимагати відшкодування збитків від пов'язаних сторін, не виявляючи дефіцит у ліквідаційному майні, та без впливу терміну позовної давності. Крім того, ФГВФО буде уповноважений укладати судове врегулювання із пов'язаними сторонами, за умови чітких гарантій (наприклад, після підтвердження незалежним аудитом того, що перспективи відновлення у розумні строки обмежені без врегулювання з огляду на фінансовий стан пов'язаних осіб, захищаючи права ФГВФО на дострокове врегулювання у разі порушення, в тому числі через заставу та через прозоре інформування громадськості про такі угоди). Ці поправки сприятимуть запровадженню тимчасових заходів щодо пов'язаних осіб під час цивільних позовів та визнають статус ФГВФО як постраждалого у кримінальному судочинстві.

- b. Ми також задіємо адміністративні механізми для підзвітності власників збанкрутілих банків. В рамках наших зусиль щодо зменшення кінцевої вартості банківських банкрутств для держави ми працюємо над стратегічним документом, у якому запропонуємо до кінця червня 2020 року комплекс надійних заходів щодо поліпшення повернення активів колишніх власників збанкрутілих банків та пов'язаних з ними осіб, в тому числі шляхом використання адміністративних механізмів. Після консультацій з фахівцями МВФ ми включимо ці удосконалення до законодавчого пакету, що покращує систему ліквідації банків. На основі законопроекту, який розробляється на заміну Закону про фінансові послуги, бенефіціарні власники збанкрутілих банків будуть позбавлені права участі в небанківських фінансових установах у статусі власника або керівника, і це буде додатково підтримуватися відповідними вимогами до декларування. НБУ буде вживати примусових дій проти таких власників і керівників, як буде визначено в рамках нового закону.
- c. Ми будемо прозоро звітувати про хід наших зусиль з відновлення активів. Кабінет Міністрів України (Уряд) продовжить публікувати піврічні звіти, узагальнюючи прогрес у відновленні активів та у судових справах, пов'язаних із державними банками, тоді як ФГВФО продовжить таку звітність стосовно ліквідованих банків, у тому числі шляхом публікації на його веб-сайті переліку усіх позичальників, менеджерів та колишніх акціонерів банків, що були виведені з ринку, які ще повинні виплатити заборгованість, пов'язану із збанкрутілими установами, згідно з рішеннями суду. Крім того, нові поправки до банківського законодавства вимагатимуть від банків розкривати пов'язаних з ними осіб, які не виконували своїх зобов'язань більше ніж 180 календарних днів.

20. Система страхування депозитів з достатнім рівнем капіталізації та фінансування має вирішальне значення для фінансової стабільності. Велика кількість виплат вкладникам після ліквідації понад 100 банків з 2014 року, а також низький рівень відновлення активів призвели до неплатоспроможності ФГВФО. Міністерство фінансів та ФГВФО за погодженням з НБУ, МВФ та Світовим банком підготують до кінця липня 2020 року план з обмеженим терміном дії для відновлення платоспроможності ФГВФО до кінця 2021 року, зберігаючи стимули для максимального повернення коштів від збанкрутілих банків. Рада фінансової стабільності ухвалить цей план до кінця серпня 2020 року.

21. Ми забезпечимо відповідність нашої системи банківського нагляду передовим практикам. З цією метою ми внесемо зміни до Закону про банківську діяльність, підготовлені спільно з МВФ та Світовим банком: (i) для усунення прогалин у відношенні до надійних практик корпоративного управління в контексті рекомендацій Базельського Комітету 2015 року щодо корпоративного управління для банків (включаючи колективну придатність наглядової ради); (ii) для запровадження нової структури капіталу (з відповідним графіком реалізації) та буферів капіталу; (iii) для надання НБУ правових повноважень щодо калібрування вимог щодо капіталу та ліквідності на основі профілю ризику банку; та (iv) з метою посилення наших вимог щодо ліцензування та вимог до акціонерів (*структурний маяк* на кінець листопада 2020 року).

22. Ми покращили наші поточні заходи з реагування та прийняття рішень у декількох аспектах. Щоб мати змогу ефективно реагувати на критичні загрози для надійності нашої фінансової системи у разі несприятливих судових рішень щодо раніше прийнятих рішень з врегулювання та з метою повного захисту інтересів Держави і українських платників податків, ми прийняли, шляхом консультацій з експертами МВФ, як *попередній захід*, пакет законодавчих змін, що вносять зміни до Закону про банківську діяльність, Закону про ФГВФО, Кодексу адміністративного судочинства та інших процесуальних кодексів, щоб здійснити такі термінових удосконалення:

- а. Зміни до Закону про банківську діяльність.* Ці зміни запроваджують поняття професійного судження для підтримки проведення дискреційних оцінок НБУ, передбачають вимогу щодо попереднього погодження НБУ всіх членів наглядової ради перед тим, як вони приступатимуть до виконання обов'язків, і вдосконалюють нашу систему раннього втручання, включаючи визначення проблемного банку та прийняття рішення про антикризову реструктуризацію, підкреслюючи гнучкість НБУ щодо визнання проблемного банку неплатоспроможним протягом 120-ти днів, а також вдосконалюючи механізми реструктуризації виходячи з показників капіталу та ліквідності.

- b. **Судовий перегляд рішень щодо реструктуризації.** Скасування рішень щодо врегулювання стосовно банків у низці випадків спровокувало значну юридичну невизначеність, що створює потенційний ризик для фінансової стабільності та державних фінансів. З метою забезпечення балансу фінансової стабільності та захисту прав людини відповідно до кращих практик, вищезазначені поправки до закону гарантують, що: (i) рішення НБУ, ФГВФО, Уряду та Міністерства фінансів, пов'язані із врегулюванням, не можуть бути предметом судових заборон, і посадовим особам НБУ та ФГВФО не можна чинити перешкоди у виконанні їхніх обов'язків; (ii) суди покладаються на технічну експертизу та рішення НБУ, ФГВФО, Уряду та Міністерства фінансів з питань врегулювання банків; та (iii) враховуючи потенційний вплив перегляду будь-яких рішень на фінансову стабільність та інтереси вкладників, рішення щодо врегулювання стосовно банків (включаючи тимчасову адміністрацію та ліквідацію) не можуть підлягати перегляду, але натомість суди можуть прийняти рішення щодо грошової компенсації як способу відшкодування за підтверджені збитки (у разі незаконного врегулювання чи ініціювання ліквідації, збитки визначатимуться авторитетною міжнародною аудиторською компанією, призначеною судом, яка відповідає визначеним критеріям, на основі вартості акцій станом на дату врегулювання, при цьому вартість акцій вважається такою, що не існує, якщо чиста вартість активів банку була негативною з огляду на всю наявну інформацію, в тому числі інформацію після врегулювання і після виключення будь-якої державної фінансової підтримки, наданої банку, та шляхом вирахування будь-якого фінансового оздоровлення, проведеного акціонерами під час врегулювання/ліквідації). Для цілей підзвітності та прозорості ці поправки вимагають, щоб рішення щодо врегулювання стосовно банків були ретельно обґрунтованими, тоді як НБУ продовжить посилювати процес прийняття рішень;
- c. **Інструменти врегулювання.** Ми сприяли ефективному врегулюванню банку шляхом участі держави. Серед іншого, до цих змін увійшли гнучкий підхід щодо часових рамок інструментів врегулювання, в яких бере участь держава, включаючи створення перехідного банку (bridge bank) перед рішенням щодо остаточного врегулювання та на більш тривалий період, використовуючи при цьому пільговий період (3 місяці) для дотримання пруденційних вимог. Ці поправки додатково передбачають, що призупинення платежів є дискреційним, якщо держава бере участь у врегулюванні, уточнюють специфіку продажу акцій держави (у тому числі, якщо держава має частковий пакет акцій у банку), передбачають механізм визначення активів та зобов'язань, що підлягають передачі (включаючи перелік зобов'язань, які не підлягають передачі, таких як вимоги пов'язаних сторін), сприяючи при цьому придбанню активів та зобов'язань пакетом шляхом підписанням відповідних договорів банком-отримувачем або перехідним банком, також як частина процесу ліквідації, і з можливістю згодом виправити помилки в балансі рахунків.

23. Ми також забезпечили подальше посилення наших процедур та механізмів кризового регулювання. За консультацій з експертами МВФ в рамках механізму раннього втручання та врегулювання ми підготували надійний та ретельно опрацьований план на випадок непередбачуваних обставин, для того щоб пом'якшити та ефективно вирішити питання щодо потенційних ризиків, які з'являються для фінансової стабільності та для державних фінансів у випадку прийняття несприятливих судових ухвал, стосовно минулих рішень щодо врегулювання банку. Ми забезпечили, що той план, який прийнято Радою фінансової стабільності (**попередній захід**), є: (i) юридично обґрунтованим; (ii) придатним для операційного впровадження; (iii) захищає фінансову стабільність; (iv) мінімізує фіскальні витрати; та (v) мінімізує ризики моральних збитків. Під час проведення своїх регулярних засідань Рада фінансової стабільності буде продовжувати здійснювати перевірку готовності усіх зацікавлених сторін, та, за необхідності, у разі істотних змін, буде актуалізувати план.

24. Ми повністю готові посилювати правову та нормативну базу для небанківських фінансових ринків. Як основний крок у цьому напрямку, нами було прийнято закон (Закон про Спліт), відповідно до якого, відповідальність за здійснення нагляду над небанківськими фінансовими посередниками було передано НБУ. На додаток до цього, до кінця жовтня 2020 року, нами буде прийнято законопроект (раніше зареєстрований за номером № 6303), який посилює незалежність та інституційну спроможність, повноваження щодо транскордонної та внутрішньої співпраці, та правозастосовні повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для того, щоб забезпечити дотримання нею стандартів IOSCO. Зрештою, до кінця червня 2020 року нами буде прийнято закон, який спрощує здійснення інвестицій та запровадження фінансових інструментів (№ 2284). За необхідності, ми будемо тісно координувати з експертами МВФ та Світового Банку нашу діяльність, спрямовану на подальше забезпечення гармонізації цих законів з передовими практиками. Ми розширимо централізований кредитний реєстр для того, щоб включити до нього небанківські кредитні установи, та понизимо порогове значення для подачі інформації як для банків, так і для небанківських установ.

D. Структурна політика

Боротьба з корупцією та верховенство права

25. Ми докладатимемо зусиль щодо просування ефективного врядування та боротьби з корупцією на високому рівні. Ми забезпечимо, щоб нові антикорупційні інституції - Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) та Вищий антикорупційний суд (ВАС) – утримували свою незалежність та доброчесність, (в тому числі, шляхом надання їм достатніх ресурсів) щоб забезпечити ефективні та надійні розслідування, звинувачення та судовий розгляд справ щодо корупції на високому рівні.

Для подальшої підтримки наших антикорупційних зусиль, ми посилимо та запровадимо системи декларування активів та боротьби з відмиванням коштів та протидії фінансуванню тероризму, та запобігатимемо будь-якому відходу від нещодавніх досягнень в антикорупційному режимі:

- a. **Незаконне збагачення.** Криміналізація незаконного збагачення – це важливий інструмент антикорупційної системи, та частина зобов'язань органів влади за попередньою Програмою підтримки МВФ та міжнародних зобов'язань за конвенцію ООН з боротьби проти корупції. Для того, щоб вирішити правові питання, які було піднято у рішенні Конституційного Суду у лютому 2019 року, як **попередній захід** нами було ухвалено Закон про ре-криміналізацію корупції. Ми будемо проводити моніторинг впровадження цього закону, особливо в тій частині, що стосується зв'язку з доходами, задекларованими в декларації активів державного службовця, проведення кримінального розслідування щодо активів, які перевищують визначену верхню граничну межу, та придбання активів третіми особами або через третіх осіб.
- b. **Антикорупційний суд.** ВАС, який було створено відповідно до Закону №2018/2447-VIII, офіційно розпочав свою діяльність у вересні місяці 2019 року. Було також прийнято Закон № 2019/100-IX, який уточнив юрисдикцію ВАС щодо корупційних справ, розслідування щодо яких велися НАБУ та САП до створення Вищого антикорупційного суду. Водночас з наданням постійного приміщення для ВАС відбулася затримка. Ми продовжимо забезпечувати повну функціональність ВАС шляхом надання достатніх фінансових ресурсів для його діяльності (в тому числі, забезпечення комплектації штату, дотримання вимог щодо ІТ ресурсів, та конкурентної винагороди для компетентних працівників) і забезпечення постійного та спеціально відведеного і придатного для роботи ВАС приміщення. На кінець серпня 2020 року, у власність ВАС буде надано постійне офісне приміщення (перша інстанція та апеляційний рівень), яке відповідатиме його потребам, а також вимогам служби безпеки та протоколу, що діють для його працівників та будівель. ВАС публікуватиме звіти про результати своєї діяльності щодо кількості та типів корупційних справ, рішень про засудження чи виправдання, та накладених штрафів (згідно з шаблоном, детальний опис якого подається у ТМВ).
- c. **Діяльність НАБУ.** Ми будемо забезпечувати незалежність та добросовісність НАБУ, у тому числі шляхом дотримання процедур призначення його керівника та збереження обмежених та серйозних підстав для його звільнення, відповідно до Закону № 2014/1698-VII. Ми також підтримуватимемо ексклюзивні та виключні повноваження НАБУ щодо проведення розслідувань корупційних діянь з великими сумами коштів, або скоєними посадовими особами високого рівня. Ми посилимо слідчі повноваження НАБУ шляхом використання широкого діапазону прийомів та технік проведення розслідувань, в тому числі здійснення операцій під прикриттям, зняття інформації з каналів спілкування, доступу до комп'ютерних систем та систем контрольованої доставки, без необхідності використання інфраструктури

інших агенцій, що відповідає міжнародним стандартам боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. З цією метою ми внесли зміни до законодавства (Закон № 2019/187-IX), які дозволять НАБУ самостійно знімати інформацію з каналів комунікації. До кінця липня 2020 року ми приймемо всі необхідні нормативно-правові акти та забезпечимо належними ресурсами та обладнанням НАБУ, які дозволять йому ефективно та незалежно здійснювати перехоплення комунікацій для стаціонарних ліній до кінця вересня 2020 року. Крім того, ми продовжуватимемо підтримувати належні фінансові та кадрові ресурси для НАБУ та забезпечувати збереження оплати праці персоналу на рівнях, передбачених Законом № 2014/1698-VII (зі змінами). Ми забезпечимо проведення зовнішнього аудиту НАБУ відповідно до вимог, визначених у Законі про НАБУ № 2014/1698-VII, зокрема, в тому, що аудит буде проведено групою у складі трьох авторитетних та шанованих експертів зі значним міжнародним досвідом у сфері впровадження антикорупційного законодавства та що вони будуть забезпечені усіма достатніми ресурсами для того, щоб ефективно та своєчасно провести аудит НАБУ. Звіт про результати проведення аудиту, відповідно до міжнародної практики, включатиме чіткі та пріоритизовані рекомендації щодо результативності діяльності НАБУ, його операційної та інституційної незалежності. Ми забезпечимо, щоб компетенція створюваного органу фінансових розслідувань економічних злочинів не перетиналась з кримінальною юрисдикцією НАБУ та щоб НАБУ мало основну юрисдикцію у кримінальних справах про корупцію. З метою моніторингу своєї діяльності НАБУ та САП на своїх веб-сайтах публікуватимуть квартальну статистику кількості розслідуваних корупційних справ, кількості справ з притягненням до кримінальної відповідальності, а також кількості справ, які очікують на розгляд ВАС (згідно з шаблоном, детальний опис якого подано у ТМВ).

- d. **САП.** Ми забезпечимо автономність САП. На виконання цього, ми переглянемо нормативно-правову базу для того, щоб покращити процедури відбору посадових осіб для САП, щоб посилити її спроможність здійснювати свою організаційну діяльність по аналогії з офісом регіональної прокуратури, та оцінити свою результативність за використання зовнішнього аудиту, який проводитимуть авторитетні та шановані експерти з міжнародним досвідом у впровадженні антикорупційного законодавства.
- e. **Електронне декларування.** Забезпечення того, щоб до політично значущих осіб (ПЗО) продовжували застосовуватися вимоги про всебічне та публічне декларування майна, залишається пріоритетом, оскільки це має вирішальне значення для ефективної протидії незаконному збагаченню та запобіганню відмиванню надходжень від корупції. У цьому контексті слід зазначити схвалення змін до Закону про Національне агентство із запобігання корупції (НАЗК), що забезпечує НАБУ прямим та безпечним електронним доступом до повних майнових декларацій всіх осіб, які підпадають під слідчу юрисдикцію НАБУ

(Закон № 2019/140-IX). Ми видали та зареєстрували у Міністерстві юстиції відповідні порядки, а також запровадили механізми, необхідні для сприяння автоматичному та необмеженому електронному доступу НАБУ до баз даних НАЗК щодо електронних майнових декларацій до кінця червня 2020 року. Ми також посилили управлінську структуру та систему НАЗК з метою підвищення її результативності у проведенні оцінки майнових декларацій та концентрації її зусиль з перевірки на політично значущих особах.

- f. **Боротьба з відмиванням коштів, отриманих злочинним шляхом.** Ми залишаємося відданими необхідності зміцнення та мобілізації системи протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму, щоб підтримати зусилля, спрямовані на подолання корупції на високому рівні. У цьому напрямку, за погодженням з фахівцями МВФ, ми прийняли поправки до законодавчої бази боротьби з відмиванням коштів, (**попередній захід**), в тому числі для забезпечення: (i) впровадження три-рівневої системи звітування (звіти про підозрілі операції за визначенням FATF, звітність про касові операції та міжнародні перекази коштів, що перевищують певну порогову суму та обов'язкова звітність про операції, пов'язані з юрисдикціями з високим рівнем ризику та з ПЗО); (ii) узгодження визначення осіб, пов'язаних з ПЗО, з підходом, заснованим на оцінці ризику, заохоченого стандартом FATF; (iii) запровадження пропорційних та переконливих санкції НБУ у разі порушення вимог законодавства щодо протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом; (iv) надання актуальної, достовірної та публічно доступної інформації про фактичних власників компаній в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, підприємців та громадських організацій; та (v) того, що засудження за предикатний злочин (небезпечне злочинне діяння, якому передувало відмивання коштів) не є обов'язковим для розслідування чи притягнення до відповідальності за відмивання коштів. На кінець грудня 2020 року, ми покращимо інформацію про бенефіціарних власників, що міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, механізмами, які дозволяють вживати санкції відносно юридичних осіб за недотримання законодавчих норм, забезпечити відкритий та публічний доступ до інформації реєстру, передбачатимуть звітування фінансових інституцій про будь-які невідповідності. Для того, щоб проводити моніторинг заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією, Державна служба фінансового моніторингу України (підрозділ фінансового моніторингу в Україні) продовжить публікувати квартальну статистику про, ту інформацію, яка передається цією службою до НАБУ (згідно з шаблоном, детальний опис якого міститься у параграфі 98 ТМВ). НБУ буде продовжувати проводити щонайменше чотири квартальні перевірки банків з підвищеним ризиком відмивання доходів від корупції, орієнтуючись на регуляторні вимоги, пов'язані з перевіркою належної сумлінності клієнтів та ПЗО, у тому числі щодо вимог ідентифікації ПЗО, для перевірки інформації про джерела їх багатства та бенефіціарну власність.

26. Ми посилимо верховенство права шляхом забезпечення незалежності, доброчесності та підзвітності судових органів. Ми забезпечимо те, що управління та впровадження процесу відбору суддів та дисциплінарних механізмів (в тому числі у Верховному Судді) буде здійснюватися особами з високим рівнем компетентності, довіри та доброчесності. Ми посилимо адміністративні процедури для того, щоб забезпечити достатньо високий рівень суддівського розгляду для тих справ, де оскаржуються рішення національних державних органів та забезпечимо захисні механізми проти здійснення неналежного впливу на прийняття рішень. У цьому напрямку, при забезпеченні узгодженості з Європейськими судовими стандартами та висновками Венеційської комісії, ми:

- a. Внесемо зміни до Закону про Вищу раду правосуддя (ВРП) з метою посилення якості відбору для того, щоб членами ВРП були люди з бездоганною репутацією та доброчесністю (до кінця жовтня 2020 року *структурний маяк*). Через поправки до Закону про ВРП (Закон № 2016/1798-VIII) та відповідно до рішення Конституційного суду, прийнятого у березні 2020 року, буде створена комісія для попередньої перевірки потенційних кандидатів у ВРП та оцінки їх доброчесності. Ця комісія проведе аналогічну одноразову перевірку діючих членів ВРП. Принаймні половина членів комісії будуть шанованими експертами з визнаними етичними стандартами та судовим досвідом, у тому числі з відповідним досвідом інших країн. Комісія надасть зазначеним експертам вирішальну роль та вирішальний голос. Крім того, поправками будуть визначені процедури та критерії процесу попереднього відбору кандидатів у ВРП, включаючи оголошення комісією про подання заявок. Далі комісія номінуватиме щонайменше двох кандидатів на кожну вакансію, які будуть направлені до відповідних органів призначення, визначених Конституцією, для остаточного відбору та затвердження¹. У разі негативної оцінки комісією діючого члена ВРП, комісія направить рекомендацію щодо звільнення відповідному органу з призначення.
- b. Внесемо зміни до основного закону про ВРП (Закон № 2016/1798-VIII) до кінця листопада 2020 року з метою створення постійного інспекційного підрозділу в межах ВРП. Цей підрозділ відповідатиме за проведення розслідувань дисциплінарних справ проти суддів, та надання ВРП рекомендацій щодо дисциплінарних дій та санкцій відносно суддів. Ми забезпечимо, щоб з метою забезпечення узгодженості у практиках розслідування, безперервності та об'єктивності у роботі над дисциплінарними справами до складу підрозділу увійшли постійні штатні працівники.

¹ Згідно зі Статтею 131 Конституції України, Вища рада правосуддя складається з двадцяти одного члена, з яких десятьох - обирає з'їзд суддів України з числа суддів чи суддів у відставці, двох - призначає Президент України, двох – обирає Верховна Рада України, двох - обирає з'їзд адвокатів України, двох - обирає всеукраїнська конференція прокурорів, двох – обирає з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ. Голова Верховного Суду – це двадцять перший член ВРП (за посадою).

- c. Внесемо зміни до процесуальних кодексів для передачі судового перегляду зразкових адміністративних справ проти загальнодержавних органів до Верховного Суду, як суду першої інстанції і Великої Палати Верховного Суду, як апеляційного суду. Після подальших консультацій із зацікавленими сторонами та погодження з фахівцями МВФ, критерії визначення зразкових адміністративних справ, які мають бути передані до Верховного Суду, будуть завершені до кінця серпня 2020 року. Критерії включатимуть такі фактори, як справи загальнодержавного значення, справи, що перевищують попередньо визначений поріг, або мають значний вплив чи шкоду для країни і стосуються рішення, дії чи бездіяльності конкретних загальнодержавних органів (наприклад, Кабінету Міністрів, міністерств, Національного банку України, Антимонопольного комітету, ВРП, НАБУ, НАЗК, ВАКС).
- d. З метою сприяння підвищенню ефективності у судах ми також ухвалили закон № 2020/460-ІХ для того, щоб оптимізувати судові процедури та зменшити високий рівень завантаженості справами у судах, та раціоналізувати здатність адміністративних судів призупиняти дію рішень державних органів національного рівня.

Реформи енергетичного сектора

27. Ми продовжимо наші зусилля, спрямовані на уникнення повторного виникнення квазі-фіскальних дефіцитів, на посилення конкуренції, та на підвищення видобутку з метою досягнення енергетичної незалежності. Працюючи в цьому напрямку ми продовжимо надавати субсидії на комунальні послуги для малозабезпечених та вразливих домогосподарств для того, щоб допомогти компенсувати вплив газових та теплових тарифів на їхні доходи. Зокрема:

- a. **Газові тарифи.** Станом на 1 січня 2020 року відповідно до постанови Уряду № 867 ми лібералізували газові тарифи для населення. На решту поточного опалювального сезону оптова ціна газу, який НАК «Нафтогаз» постачає відповідно до спеціальних зобов'язань відповідатиме рівням імпортного паритету, та для кожного місяця визначатиметься як середнє значення спот цін природного газу на добу вперед на хабі TTF на період з 1го по 22ий день місяця, плюс вартість транспортування та ввезення в Україну. Упродовж кількох робочих днів в районі 22го дня кожного місяця НАК «Нафтогаз» публікуватиме оптову ціну. Ми зобов'язуємося системно застосовувати цю схему ціноутворення, що базується на ринкових принципах без жодної верхньої граничної цінової межі. Дія Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загально суспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу буде припинена 1 липня 2020 року, після чого ціни продовжуватимуть повністю визначатися

ринком. Ми забезпечимо формування оптових цін на прозорому та ефективному ринку. Положення про покладення спеціальних обов'язків залишатиметься чинним до травня 2021 року лише стосовно постачання газу комунальним підприємствам, а тарифи будуть ґрунтуватися на повністю ринкових цінах на газ; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) приведе тарифи на розподіл до повного відшкодування витрат.

- b. **Тарифи на тепло.** Ми скасували фіксовану максимальну величину для тарифів на тепло шляхом відкликання постанови Уряду № 560 від 26 червня 2019 (**попередній захід**). Ми забезпечимо, що до кінця серпня 2020 року всі тарифи на опалення, що знаходяться під юрисдикцією НКРЕКП та місцевих органів влади, будуть переглянуті та офіційно прийняті для повного відображення вартості газу та негазових витрат (включаючи капітальні витрати) (частина **структурного маяка**). До кінця червня 2020 року ми законодавчо встановимо термін 1 жовтня 2020 року для укладення всіх нових договорів на комунальні послуги, що включатимуть переглянуті тарифи на опалення. Починаючи з опалювального сезону 2020–2021 років, тарифи на опалення будуть переглядатися та встановлюватися щонайменше один раз на рік до початку опалювального сезону для забезпечення адекватного відображення вартості газу та негазових витрат (включаючи капітальні витрати) в тарифах на опалення. З цією метою до початку опалювального сезону 2020 – 2021 років ми скасуємо постанову Уряду № 1082 від 24 грудня 2019 року, яка передбачає асиметричні зміни рахунків за опалення без необхідності враховувати тарифи на опалення під час зміни вхідної ціни природного газу. Для зменшення ризику виникнення майбутньої заборгованості ми розробимо в консультації зі Світовим банком механізми для забезпечення буферів для підприємств теплопостачання для подолання волатильності оптової ціни на газ.
- c. **Постачальник останньої інстанції.** Для забезпечення безпеки газопостачання домогосподарств ми створимо механізм тимчасового постачальника останньої інстанції (ПОІ). Ми виберемо ПОІ шляхом конкурсного тендеру до кінця червня 2020 року. Ми забезпечимо ПОІ повним доступом до бази даних споживачів (див. Єдина база даних побутових споживачів природного газу);
- d. **Посилення конкуренції на ринку роздрібної торгівлі.** Ми забезпечимо, що процедура зміни постачальників для побутових споживачів спроститься у такий спосіб, щоб:
- (i) створювався мінімальний адміністративний тягар для побутового споживача;
 - (ii) процедуру міг здійснювати новий постачальник, який би виступав як основна контактна особа від імені побутового споживача; та
 - (iii) початку постачання новим постачальником

не перешкоджало існування неврегульованих питань між побутовим споживачем та попереднім постачальником, включаючи будь-які непогашені вимоги щодо платежів (частина **структурного маяка** на кінець серпня 2020 року). Крім того, побутові споживачі повинні мати право дозволити передачу історичних даних про споживання, а оператори системи розподілу повинні будуть надавати доступ до своїх історичних даних про споживання будь-якому постачальнику, якого обирає побутовий споживач. Таке надання даних повинно здійснюватися безкоштовно. Для цього ми запустимо єдиний центр даних для побутових споживачів газу;

- e. **Реструктуризація боргу та стягнення платежів.** Ми розглянемо питання заборгованості та платіжної дисципліни домогосподарств, ТКЕ та облгазів для забезпечення безперервності отримання газових номінацій та сприяння розвитку конкурентного ринку. Ми розробимо адекватні інструменти для підприємств тепlopостачання для забезпечення стягнення платежів з домогосподарств (у тому числі за рахунок більш високих штрафів та спрощеного законодавства);
- f. **Транзит газу.** Ми запровадили незалежного, комерційно-орієнтованого оператора газотранспортної системи сертифікованого регулятором сектору енергетики (НКРЕКП), після того як він пройшов перевірку та отримав підтвердження Європейського енергетичного співтовариства, про його дотримання вимог відповідного Європейського законодавства;
- g. **Регулювання.** Ми приймемо законодавство спрямоване не те, щоб привести повноваження та відповідальність енергорегулятора (НКРЕКП) у відповідність до Третього енергопакету ЄС - договору про енергетичне співтовариство та закону про НКРЕКП 2016 року до кінця березня 2021 року. Ми також внесемо зміни та імплементуємо вторинні нормативно-правові акти щодо ринку газу відповідно до законодавства ЄС про газовий ринок;
- h. **Видобуток газу.** Для того, щоб збільшити видобування газу та сприяти забезпеченню енергетичної незалежності, ми спростимо та прискоримо процедури для отримання дозволів на проведення робіт з розвідки та розробки газових покладів в умовах забезпечення прозорості, в тому числі шляхом проведення відкритих аукціонів на дозволи (через ProZorro.Sales) та проведення тендерів на укладення угод про розподіл продукції. Ми також сприятимемо здійсненню інвестицій в уже діючі газові родовища для збільшення видобутку газу за умов дотримання екологічних стандартів.

Земельна реформа

28. Ми створимо ринок сільськогосподарських земель, скасувавши мораторій на продаж землі та запровадивши механізм фінансової підтримки малих фермерів. Зокрема:

- a. **Права власності на землю.** Ми прийняли закон «Про обіг земель сільськогосподарського призначення», розроблений за сприяння Світового банку, але з поправками, які дозволяють фізичним особам – громадянам України придбати та продати землю площею до 100 га з 1 липня 2021 року, а юридичним особи, які належать громадянам України, до 10 000 га, починаючи з 2024 року. Ми вивчимо можливості для досягнення більшої залученості та конкуренції на ринку.
- b. **Запобіжні заходи.** Ми прийняли законодавство, яке передбачає: (i) автоматизацію обміну інформацією між реєстром прав власності та земельним кадастром, а також оцифрування та передачу до реєстру прав власності всіх паперових записів (антирейдерське законодавство (№ 0858); та (ii) забезпечення вільного та відкритого доступу до даних кадастрів та взаємодію земельного кадастру та реєстру прав власності (№ 2370). До кінця червня 2020 року ми також приймемо законодавство, яке (i) створює частковий гарантійний фонд для забезпечення фінансової підтримки малих фермерів шляхом надання портфельних кредитних гарантій; (ii) впорядковує процедури передачі земель та децентралізує управління землею (№ 2194), передаючи державні землі у комунальну власність та перекладаючи функції контролю за землекористуванням з кадастру на відповідні органи; та (iii) встановлює прозорий процес проведення електронних земельних аукціонів та надає мандат на продаж земель державної та комунальної власності на таких аукціонах (№ 2195).
- c. **Впровадження та моніторинг.** Для забезпечення виконання законодавчих положень та запобігання ухилення від сплати податків ми до 1 січня 2021 року створимо систему державного моніторингу, основу на встановленні зв'язків між інформацією з кадастру, реєстру та фіскальної служби на пакетному рівні. Для запобігання невиконання міжнародних стандартів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, ми запровадимо механізм визначення кінцевих бенефіціарних власників юридичних осіб, які володіють землею. Ми також пов'яжемо реєстр компаній з реєстром прав власності та запровадимо достатні гарантії, для забезпечення достовірності та актуальності даних про бенефіціарних власників у реєстрі компаній.

Приватизація та реформування підприємств державної власності та ринків

29. Ми продовжуватимемо дотримуватися нашої стратегії реформування державних підприємств, яка спрямована на істотне зменшення розміру сектора підприємств державної власності. Зокрема:

a. Приватизація. Ми призначили нове керівництво Фонду державного майна (ФДМ), водночас парламент ухвалив закон, який передбачає скорочення списку підприємств, що не підлягають приватизації, залишивши в ньому лише підприємства стратегічного значення або, ті які мають важливе значення для національної безпеки. Станом на кінець березня 2020 року 530 підприємств було передано галузевими міністерствами до ФДМ. До кінця грудня 2020 року ФДМ оголосить тендери на продаж принаймні 2 великих державних підприємств залежно від ситуації на ринку, і принаймні ще 3 на кінець червня 2021 року, в тому числі підприємства з наступного переліку : «Одеський припортовий завод», «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», «Центренерго», «Електроважмаш», «Вугільна компанія «Краснолиманська», та «Президент-Готель». Ми продовжимо здійснювати продаж малих підприємств та майна, та здавати в оренду державне майно з використанням відкритих, конкурентних та прозорих дворівневих електронних аукціонів (ProZorro.Sales). До кінця листопада 2020 року ми внесемо зміни до Закону про приватизацію для того, щоб подовжити той період, під час якого підприємства можна продавати відповідно до законодавства Великобританії, принаймні на три роки, щоб посилити спроможність ФДМ та раціоналізувати його процедури. Для того, щоб забезпечити додаткові шляхи залучення приватних інвестицій в управління державним майном, в тому числі, морськими портами та аеропортами, ми прийняли Закони про здачу в оренду державного майна, та про концесію;

b. Управління державними підприємствами. Ми забезпечимо, що державні підприємства, включаючи державні банки, продовжуватимуть працювати в ринкових умовах, зберігаючи прогрес, досягнутий у зміцненні корпоративного управління, в тому числі шляхом підтримки наглядових рад з незалежною більшістю. Ми будемо надалі зміцнювати корпоративне управління ДП, включаючи: (i) перегляд структури корпоративного управління для державних підприємств за сприяння ОЕСР та ЄБРР, для приведення його у відповідність з Керівними принципами ОЕСР щодо корпоративного управління державними підприємствами; (ii) прийняття проекту Закону про корпоративне управління ДП для розширення повноваження наглядових рад призначати керівників та затверджувати фінансові плани; (iii) прийняття загальної політики щодо державної

власності; та (iv) прийняття нового корпоративного статуту для НАК «Нафтогаз» (*структурний маяк*, до кінця вересня 2020 року), відповідно до рекомендацій ОЕСР щодо корпоративного управління та чинного законодавства, включаючи чинний закон «Про акціонерні товариства».

30. Ми посилимо Антимонопольний комітет України (АМКУ) відповідно до передових міжнародних практик. Ми приймемо закон, для того, щоб забезпечити: (i) фінансову та операційну незалежність АМКУ; (ii) прозорість, конкурентність та захищеність від політичного втручання процесів призначення та зняття з посади Голови АМКУ та Державних уповноважених; (iii) посилення повноваження АМКУ щодо проведення фізичних обшуків та конфіскації документів та забезпечення обміну інформацією з іншими правоохоронними органами; та (iv), те, що рішення АМКУ отримують статус правозастосовних виконавчих документів, і таким чином, забезпечать відсутність необхідності використання судового процесу для забезпечення виконання рішень.

Таблиця 1. Україна: Кількісні критерії та індикативні цілі 1 /

(Кінець періоду; млн. грн., якщо не вказано інше)

	2019	2020		2020	2021	2021
	Грудень	Червень	Вересень	Грудень	Березень	Червень
	Факт	КВ	КВ	КВ	ІЦ	ІЦ
I. Кількісні критерії виконання						
Граничний обсяг касового дефіциту сектора загальнодержавного управління (- означає профіцит) 2 /	80 812	180 000	217 000	302 150	45 000	90 000
Граничний обсяг касового дефіциту сектора загальнодержавного управління та НАК «Нафтогаз» (- означає профіцит) 2/	80 812	180 000	217 000	302 150	45 000	90 000
Нижня межа на чисті міжнародні резерви (млн. доларів США) 3 /	15 785	12 263	9 102	7 528	9 615	10 289
Граничний обсяг гарантованого державою боргу 2/	4 900	40 000	40 000	40 000	20 000	20 000
II. Постійно діючий критерій ефективності						
накопичення сектором загальнодержавного управління нової протермінованої заборгованості з випуску зовнішнього боргу 3 /	0	0	0	0	0	0
III. Положення про консультації щодо грошово-кредитної політики (МРСС)						
Інфляційна ціль 4 /	4,1	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
IV. Індикативні цілі						
Граничний обсяг чистих внутрішніх активів НБУ 3/ 5 /	103 604	225 789	288 647	320 224	278 237	269 718
Граничний обсяг протермінованої заборгованості з відшкодування ПДВ та авансових платежів з податку на прибуток 6/	0	0	0	0	0	0
Граничний обсяг поточних первинних видатків державного бюджету та соціальних фондів 2/7 /	1 229 130	Немає даних	Немає даних	1 437 000	Немає даних	Немає даних
V. Пункти Меморандуму						
Дефіцит НАК "Нафтогаз" (- означає профіцит) 2/	0	0	0	0	0	0
Зовнішнє проектне фінансування 2/	15 900	14 300	18 900	22 700	6 000	12 000
Перерахування до бюджету частини прибутку НБУ	64 900	Немає даних	Немає даних	42 710	Немає даних	Немає даних
Гранти для бюджетної підтримки	348,1	812,0	1 135	2 217	804,0	804,0
Державні облігації, випущені для рекапіталізації банків або фінансування ФГВФО 2/	0	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Заплановані ринкові випуски та надходження міжнародної допомоги, крім МВФ (млн. доларів США) 3/5 /	Немає даних	2 952	3 510	4 510	6 010	6 568
Використання свопів з іншими центральними банками (млн. доларів США) 3/5 /	Немає даних	0	0	0	0	0
Обслуговування боргу за єврооблігаціями (млн. доларів США) 3/5 /	Немає даних	1 741	3 707	3 792	4 641	4 804
Чиста емісія центральним урядом внутрішнього боргу в іноземній валюті (млн. доларів США) 3/5 /	Немає даних	-385	-994	-1 180	-1 280	-1 449
Використання конфіскованих активів для валютних платежів або перерахування до валових міжнародних резервів НБУ (млн. доларів США). 3/5 /	Немає даних	0	0	0	0	0
Програмний обліковий обмінний курс, гривня за долар США	23,6862	23,6862	23,6862	23,6862	23,6862	23,6862

Джерела: ограні державної влади України; оцінки та прогнози експертів МВФ.

1 / Визначення і коригування вказуються в Технічному меморандумі про взаєморозуміння (ТМР).

2 / Цілі та прогнози на 2020 рік вказані наростаючим підсумком з 1 січня 2020 року. Цілі та прогнози на 2021 рік вказані наростаючим підсумком з 1 січня 2021 року.

3 / Для EFF 2020, розраховано з використанням програмних облікових обмінних курсів за 28.12.2019 р., визначених у ТМР програми EFF 2020

4 / Кінець періоду та у порівнянні до відповідного періоду попереднього року, споживча інфляція.

Діапазон зовнішніх консультацій, що запускають консультації з Радою, становить + [3] - [3] для 2020 та 2021 років.

Діапазон внутрішніх консультацій, що запускають консультації з персоналом, становитимуть +/- 1 відсотковий пункт.

5 / Прогноз наростаючим підсумком з 1 січня 2020 року.

6 / Включає накопичену заборгованість за авансовими платежами податку на прибуток.

7 / Первинні витрати загального фонду державного бюджету плюс зведені витрати пенсійного та соціальних фондів.

Таблиця 2. Україна: попередні заходи та структурні маяки

Попередні заходи	Статус	
1. Внести зміни до Митного та Податкового кодексів, та, за необхідності, до інших законів для того, щоб ліквідувати обласні податкові та митні служби як окремі юридичні особи (¶18b).	Виконано	
2. Ухвалити пакет законодавства, яким вносяться зміни до Закону про банківську діяльність, Закону про ФГВФО, Кодексу адміністративного судочинства, та інших процесуальних кодексів з метою покращення процедур раннього втручання та банківського врегулювання, як визначено у пункті ¶22.	Виконано	
3. Прийняття РФС такого плану на випадок непередбачуваних обставин з метою пом'якшення потенційних ризиків, що виникають для фінансової стабільності та державних фінансів у результаті прийняття судами несприятливих судових ухвал щодо прийнятих у минулому судових рішень пов'язаних із врегулюванням банку, який є : (a) юридично обґрунтований; (b) придатний для операційного впровадження; (c) захищає фінансову стабільність; (iv) мінімізує фіскальні витрати; та (v) мінімізує ризики морального збитку (¶23).	Виконано	
4. Ухвалити, відповідно до міжнародних стандартів та Конституції України, закон, який поверне кримінальну відповідальність за незаконне збагачення (¶25a).	Виконано	
5. Прийняти зміни до Закону про відмивання коштів, відповідно до стандартів FATF, як визначено у ¶25f.	Виконано	
6. Скасувати фіксовану максимальну величину тарифу на тепло для домогосподарств (¶26b)	Виконано	
Структурні маяки	Статус	Дата завершення
1. Плани скорочення NPLs державних банків мають бути офіційно погоджені акціонером та затверджені Радою фінансової стабільності (РФС) та НБУ (¶18).		Кінець червня 2020 року
2. Забезпечити перегляд усіх тарифів на опалення, що знаходяться під юрисдикцією НКРЕКП та місцевих органів влади, і офіційно їх прийняти для повного відображення вартості газу та негазових витрат (включаючи капітальні витрати), та прийняти спрощену процедуру зміни домогосподарствами постачальника відповідно до ¶27 b i d.		до кінця серпня 2020 року

Таблиця 2. Україна: Попередні заходи та структурні маяки (продовження)

3. Підготувати нові організаційні структури та системи для ДПС та ДМС для забезпечення в обох організаціях процесу делегування повноважень та відповідальності в рамках єдиної юридичної особи (¶18b).	Кінець вересня 2020 року
4. Прийняти зміни до Закону про банківську діяльність, підготовлені за співпраці з фахівцями МВФ та Світового банку: (i) для того, щоб заповнити прогалини щодо ефективної практики корпоративного управління відповідно до Базельських принципів корпоративного управління для банків 2015 року (в тому числі колективної придатності Наглядової ради); (ii) запровадити нову структуру (з належним графіком впровадження) та буферів капіталу, (iii) надати НБУ юридичні повноваження здійснювати калібрацію вимог щодо капіталу та ліквідності, виходячи з профілю ризику банку; та (iv) посилити вимоги щодо ліцензування та акціонерів (¶21).	Кінець листопада 2020 року
5. Внести зміни до Закону про ФГВФО та інших законів для того, щоб удосконалити механізм ліквідації банків та повернення активів (¶19a).	Кінець жовтня 2020 року
6. Внести зміни до Закону про Вищу раду правосуддя (ВРП) для покращання процесу відбору, що гарантуватиме, що її члени мають бездоганну репутацію та добросовісність, як визначено в ¶26a.	Кінець жовтня 2020 року
7. Посилити корпоративне управління на державних підприємствах, у тому числі прийняти новий корпоративний статут для НАК «Нафтогаз» відповідно до корпоративних принципів ОЕСР, рекомендації щодо корпоративного управління та іншого застосовного законодавства, включаючи закон «Про акціонерні товариства» (¶29b)	Кінець вересня 2020 року
8. ДПС та ДМС мають діяти в межах усієї країни як дві окремі єдині юридичні особи з організованим на основі функціонального принципу центральними та територіальними офісами, а обласні та інші юридичні особи ДПС, ДМС, ДФС припиняють свою діяльність. (¶18b).	1 січня 2021 року
9. Державна аудиторська служба України за участі зовнішніх / незалежних аудиторів проведе перевірку цільового використання бюджетних коштів, пов'язаних з COVID-19, як визначено у ¶2e	Кінець березня 2021 року